

Roger Vanhoeck

Heksen moeten branden

Vanaf 12 jaar

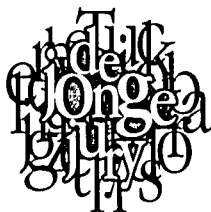
users.skynet.be/rogervanhoeck
roger.vanhoeck@skynet.be

© 2013 Abimo Uitgeverij & Roger Vanhoeck
Europark Zuid 9, 9100 Sint-Niklaas, België
telefoon: 0032 (0)3-760.31.00 fax: 0032 (0)3-760.31.09
website: www.abimo.net
e-mail: info@abimo.net

Eerste druk: augustus 2013

Coördinatie: Sarah Kumar
Redactie: C.M. Van Teeseling en Elly Simoens
Vormgeving: Dots and Bits
Cover: Klaas Demeulemeester

NUR 284
D2013/6699/67
ISBN 9789462340091

Niets uit deze uitgave mag, op welke wijze ook, worden overgenomen
zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

De heks van Nattenhaasdonk

ROGER VANHOECK

Het bonnis, 24 november 1606

De muzikant kijkt verveeld voor zich uit. Hij leunt, scheef weggezakt, tegen de deurpost. Zijn rood-zwart-wit gestreepte cape hangt als een lamme vogel over zijn schouder. Naast hem, tegen de muur, flikkert een fakkel. De vlammen toorts tovert frivool dansende sterretjes in het blinkende koper van de klaroen die hij in zijn handen klemt.

De met kunstig houtsnijwerk versierde deur zwaait open. De muzikant springt als een soldaat in de houding. Met een zwierig gebaar zet hij de klaroen aan zijn lippen en geeft een korte, hoge toon. De pluim op zijn steek wiegt driftig heen en weer.

‘Het hof!’ schreeuwt hij.

Plechtig stappen de schepenen één voor één de rechtszaal binnen. Ze houden hun ruggen stijf, de hoofden rechtop. Onder de armen klemmen ze opgerolde papierbundels. De vertegenwoordigers van de vorst in rechtszaken zijn zich zeer bewust van hun waardigheid en van het belang van hun opdracht.

Zodra ze de schepenen zien binnenschrijden, staan de aanwezige toeschouwers eerbiedig op. De beklagde, Jeanne Vandersluis, blijft zitten. Vanuit de zaal komt een afkeurend geroezemoes opzetten. De muzikant, de klaroen nog altijd in de hand, bekijkt de vrouw op de hou-

ten bank. In zijn verbaasde blik zit een mengeling van ongelooft en verontwaardiging.

‘Het hof!’ keelt hij nog luider dan de eerste keer.

Hij richt zich bijna persoonlijk tot de ineengedoken, haast verschrompelde gedaante in de beklagdenbank.

‘Opstaan!’ fluistert iemand dwingend achter Jeannes rug. ‘Je hoofd buigen, de rechters niet aankijken. Dat vinden ze hovaardig, ze worden er kregelig van.’

Jeanne hoort het wel, maar de woorden dringen nauwelijks tot haar door.

‘Niet koppig doen, moeder. Daarmee kun je niks winnen!’

Beatrijs? De stem van Beatrijs? Die hoeft hier niet te zijn! Ze zullen haar ook betichten, haar ook voor de rechters sleuren, schrikt Jeanne.

Ze doet een poging om rechtop te gaan staan. Met twee handen als klauwen om de balustrade voor zich geklemd, probeert ze zich overeind te trekken. Het lukt haar niet. Elk greintje kracht is uit haar armen en benen weggelekt. De foltering en ondervragingen van de afgelopen weken eisen hun tol. Ze hebben haar afgemat. Met koppigheid heeft het allemaal niks te maken, ze wil haar rechters de noodzakelijke eer bewijzen, maar rechtop staan lukt haar simpelweg niet.

Hulpeloos kijkt Jeanne naar de mannen in toga. Plotseling slaat haar hart twee tellen over. Daar, die tweede van links bij de rechters! Haar zoon! Wat zou ze hem niet herkennen, een moeder herkent haar kind altijd, in elke omstandigheid.

‘Stoffel!’ wil ze roepen, maar er komt geen geluid uit haar opengesperde mond. Toch stroomt er een warme gloed door haar lijf. Stoffel is niet dood! Haar zoon is niet verdronken. Ze hebben haar belogen. Zie je wel! Daar zit hij! Kijk maar! Het is zo klaar als wat dat het niet Stoffel was die samen met Dirk De Zeeuw de sluis in de Rupeldijk, dichtbij de monding van de Rupel in de Schelde, saboteerde. Je moest al goed gek zijn om onder de neus van de Spaanse soldaten, gelegerd in Fort Sint Margriet, zo’n heksentoer uit te halen. Zou Stoffel haar ook herkennen?

Jeanne glimlacht naar haar denkbeeldige zoon. Ze wil zwaaïen, maar haar arm blijft roerloos naast haar lijf hangen.

Rechter Doderuens, de voorzitter van de rechtbank, gaat geërgerd zitten.

‘Ongehoord! Wat een lef’, foetert hij. ‘Dat wijf weigert gewoon om op te staan!’

‘En ze lacht ons nog uit ook! Kijk maar!’

Schepen Van de Castele wijst onbeschaamd naar de beklaagde. Doderuens knikt instemmend.

‘Ik twijfel er geen seconde langer aan dat die vrouw door de duivel bezeten is’, moppert Doderuens. ‘We kunnen haar zonder enige wroeging naar de brandstapel sturen.’

‘Zeker! Zeker!’ fleemt Van de Castele.

Schepen Servaes Vlamynckx, aan de rechterzijde van Doderuens, twijfelt wel. Zoals die arme vrouw daar zit,

ineengedoken als een kouwelijk musje, is het niet te geloven dat zij een heks is. Laat staan dat ze zou praten met de duivel. Daar heeft trouwens niemand enig bewijs van geleverd. Spijtig genoeg was hij in de schepenbank helemaal alleen die mening toegedaan. De andere juryleden kozen de zijde van Doderoens.

Vlamynckx bekijkt Jeanne nog aandachtiger. Zo jong is ze niet meer. Hij schat haar midden vijftig. Ze moet al een eind in de veertig zijn geweest toen ze Beatrijs kreeg. Op haar voorhoofd is permanent een frons te zien. Haar ogen liggen diep en donker, bijna onzichtbaar, in haar oogkassen. Onder haar linkeroog zit een bruine bloedvlek. Haar handen zijn in doeken gewikkeld.

Ze draagt een zwarte jurk zonder enige franje en haar grijze haar stopt ze weg onder een donkerblauw sjaaltje dat onder haar kin is vastgeknoopt.

Van de Castele heeft gelijk, merkt Vlamynckx op. Rond haar mondhoeken zweeft inderdaad een wazige glimlach. Waarom? Ze heeft echt geen enkele reden om vrolijk te zijn. Haar proces nadert zijn ontknoping. Eigenlijk is het doek al gevallen. Ze weet het alleen nog niet.

Beatrijs schrikt. Ze ziet hoe rechter Doderoens met een misprijzende grijns om zijn mond een teken geeft aan de soldaten links en rechts van de beklagdenbank. Die man laat niet met zich sollen, zoveel is duidelijk.

Zonder enige aarzeling grijpen de soldaten Jeanne bij de armen en onder de oksels en zetten haar rechtop. Dan

laten ze haar weer los. Jeanne klauwt haar vingers paniekerig om de ruwhouten leuning. Ze gilt.

Tot haar ontzetting merkt Beatrijs dat de brandwonden op de armen en schouders van haar moeder weer beginnen te bloeden. Ze voelt de pijn haast in haar eigen huid prikken.

Op een teken van Doderuens mag iedereen weer gaan zitten. Jeanne Vandersluis blijft staan. Weer merkt Vlamynckx de vage glimlach op haar lippen op. Ook de toeschouwers in de zaal merken het. Het geroezemoes zwelt weer aan. *Zo koppig! Dat is niet normaal! Dat mens lacht iedereen uit! Een heks is ze!*

Beatrijs kan zich niet langer bedwingen. Ze weet dat ze niet bij haar moeder mag komen. Ze weet dat ze haar mond moet houden. Maar toch... Voor de soldaten beseffen wat er gebeurt, loopt ze naar haar moeder en helpt haar weer op de stoel. Daarna neemt ze snel haar plaatsje tussen de toeschouwers weer in. Haar burenschuiven verschrikt een eindje op. Alsof ze plotseling besmettelijker dan de pest is geworden.

Rechter Doderuens klopt met zijn houten hamer op de tafel voor hem. Hij vouwt vervolgens heel plechtig een papierrol open en strijkt hem glad met een vlakke hand.

Het gemompel in de zaal verstomt. De op sensatie beluste aanwezigen spitsen de oren en verdringen elkaar om toch maar niets van de ontknoping te hoeven missen. Het proces houdt de hele streek in zijn ban. In kroegen, op markten en pleinen, zelfs tot in de gangen van het

gerechtshof, hebben kooplui en pachters weddenschap-
pen afgesloten over de uiteindelijke afloop. De meningen
zijn verdeeld. Voor sommigen is Jeanne zondermeer een
heks, klaar voor de brandstapel. Voor anderen is zij een
slachtoffer, een zondebok, een simpele vrouw die een
gewillig slachtoffer is van de machtswellust van Dode-
roens en zijn trawanten.

Beatrijs voelt dat haar moeder zich nauwelijks bewust
is van de hele heisa om zich heen. Zelfs nu, op het ogen-
blik dat de rechter op het punt staat uitspraak te gaan
doen, op het moment dat er over haar leven wordt
beslist, realiseert ze zich maar vaag wat er gebeurt.

Weer blijft de blik van Beatrijs plakken aan de bloe-
dende wonden op de armen van haar moeder. Ze huivert
bij de gedachte aan de helse pijnen die zij de afgelopen
dagen moest doorstaan. Wat heeft ze niet allemaal
bekend om toch maar de pijn te kunnen ontlopen tijdens
die onmenselijke folteringen? Het lijkt alsof het haar niet
meer kan raken. Misschien glimlacht ze daarom zo vre-
dig, vindt ze het een hele opluchting dat de beulen haar
nu met rust laten.

Beatrijs blijft hopen dat ze haar moeder straks gewoon
naar huis laten gaan. Ze heeft in haar hele leven nog geen
vlieg kwaad gedaan. Dan zijn we weer samen, denkt
Beatrijs vertederd.

Jeanne kijkt met troebele ogen naar de heren voor zich.
Oei, waar is Stoffel naartoe? Daarnet zat hij daar.
Verderop. Links. De tweede, naast de rechter. Nu is hij weg.

Heeft hij misschien een plaatsje gezocht bij zijn zus? Bij Beatrijs? Is die nog hier? Ze kan beter opstappen. Dit is niet de juiste plek voor haar.

Jeanne gluiert over haar schouder. Ze probeert haar dochter met haar eigen ogen terug te vinden. Haar meisje is pas twaalf. Zij moet toch voor haar zorgen. Als die heren dat niet snappen! Vermoeid zakt haar hoofd weer op haar borst.

Rechter Doderuens staat op. Onmiddellijk zetten de soldaten Jeanne weer op haar benen. De rechter houdt de papierrol op armlengte voor zich en leest het vonnis met een klare, plechtige stem:

Jeanne Vandersluis, na beraadslaging heeft de schepensbank van Hingene u schuldig bevonden aan hekserij en aan omgang met de duivel. Door deze misdaden hebt u onherroepelijke schade berokkend aan de eigendommen van andere mensen. Tot slot – en niet in het minste – hebt u door uw verdorven voorbeeld de opvoeding van uw dochter, Beatrijs, helemaal verwaarloosd.

*Om al deze misdaden veroordeelt het hof u tot **de dood op de brandstapel**, vijftig bussels hoog.*

Uw huis en alle andere goederen worden verkocht om de kosten voor de heropvoeding van uw dochter te betalen. Zij zal tot haar eenentwintigste verjaardag worden ondergebracht bij de zusters van de abdij Ter Coolhem. Later...

Lang nadat Doderuens het perkament met het vonnis heeft opgerold en weer is gaan zitten, staat Jeanne nog

altijd wezenloos voor zich uit te staren. De woorden van de rechters dringen slechts langzaam tot haar door. *Dood. Brandstapel. Huis verkopen. Beatrijs.* Wat zei hij over Beatrijs ook alweer? *Abdij. Slechte opvoeding!*

‘Nee!!!’ krijgt Jeanne plotseling langgerekt. Ze klopt zichzelf op de borst, rukt de sjaal van haar hoofd en maakt haar armen bloot.

‘Nee!!!’ gilt ze opnieuw. ‘Beatrijs!’

Ze rukt zich de haren uit het hoofd en brabbelt wartaal.

‘Ze praat weer met de duivel’, hoort Beatrijs een toeschouwer zeggen. Het jonge meisje verliest haar zelfbeheersing. Ze bliksemt met haar ogen.

‘Jullie zijn duivels!’ gilt ze. ‘Barbaren! Moordenaars!’

Beatrijs wil de mannen te lijf gaan, maar ze bedenkt zich, keert zich bruusk om en rent huilend naar haar moeder. De soldaten laten haar niet door.

‘Nu is het te laat om te huilen. Je moeder had slimmer moeten zijn’, hoont iemand.

Op dat ogenblik ploft Jeanne met een doffe bonk tegen de plankenvloer. De rechters verlaten haastig de zaal.

Beatrijs slaat wild om zich heen en probeert zich los te wrikken. Zien die soldaten dan niet dat haar moeder haar nodig heeft!? Ze wil roepen, maar een snijdende pijn knijpt haar keel dicht.

De armen die haar vastklemmen geven geen krimp. Beatrijs ziet hoe twee soldaten haar moeder als een lege

zak naar buiten slepen. Pas als de deur achter hen dichtvalt, laten de bewakers haar weer los.

Uitgeput valt Beatrijs valt neer op een bank. Het duizelt in haar hoofd, even weet ze het niet meer. Wat nu? Waar moet ze naar toe? Wat doen ze met haar moeder? De brandstapel! Onmogelijk! Dat kan niet, dat mag niet!

Wanneer iedereen al buiten is en zij nog altijd op haar zelfde plekje zit, komt de muzikant op haar toegelopen.

‘Kom’, zegt hij vol begrip. ‘Ik moet sluiten. Ik laat je thuisbrengen.’

Beatrijs slaat in paniek.

Naar huis? Brengt hij me naar huis of naar die abdij? Ik wil niet naar die zusters, wil niet opgesloten worden. Nooit meer langs dijken, door weiden en in bossen kunnen rondhollen. Gescheiden van moeder. Dat nooit! Van mijn leven niet!

Als een wilde vliegt Beatrijs overeind. Ze kan nog nauwelijks denken. Haar adem schuurt als een rasp. Ze rent naar de verbouwereerde muzikant en mokert met haar beide vuisten op zijn borst. De klaroen van de man klettert tegen de grond. Een soldaat zet enkele vlugge stappen in haar richting. Hij wil haar vastgrijpen, maar Beatrijs glipt onder zijn grijpprage handen naar buiten. Ze zet het op een lopen.